

Δημόσια αγαθά

- Συζητήσαμε για τα προβλήματα που δημιουργούν οι εξωτερικές οικονομίες όταν η παραγωγή αγαθών που παράγει εξωτερικότητες αφεθεί σε ανταγωνιστικές αγορές
- Ένα σημαντικό παράδειγμα αγαθών με (θετικές) εξωτερικότητες αποτελούν τα δημόσια αγαθά
- Λόγω των θετικών εξωτερικών οικονομιών, αν αφεθούν στην ελεύθερη αγορά, η αγορά θα παραγάγει μικρότερη ποσότητα απ' ό,τι είναι κοινωνικά άριστο

Δημόσια αγαθά

- Τί είναι δημόσια αγαθά;
- Χρειαζόμαστε δύο έννοιες:
  - αποκλεισιμότητα
  - ανταγωνιστικότητα
- Αποκλείσιμα είναι τα αγαθά των οποίων η κατανάλωση μπορεί να αποκλειστεί σχετικά εύκολα (ή με χαμηλό κόστος). Π.χ. μήλο: αν δεν το πληρώσεις δεν μπορείς να το καταναλώσεις. Θέατρο: αν δεν πληρώσεις δεν μπορείς να μπεις.
- Μη αποκλείσιμα αγαθά: πχ αντιπλημμυρικά έργα. Αν φτιάξω αντιπλημμυρικά έργα στην Αθήνα, πώς μπορώ να αποκλείσω κάποιους από το να ωφεληθούν;

Δημόσια αγαθά

- Ανταγωνιστικότητα: Η κατανάλωση από έναν δυσκολεύει ή αποκλείει την κατανάλωση από κάποιον άλλον.
- Μη ανταγωνιστικό αγαθό: όταν το καταναλώνει κάποιος, μπορεί κάποιος άλλος να το καταναλώσει σε (σχεδόν) μηδενικό οριακό κόστος
- Ανταγωνιστικό αγαθό: hot dog. Αν το καταναλώσει κάποιος, για να το καταναλώσει κάποιος άλλος πρέπει να παραχθεί με μη μηδενικό οριακό κόστος
- Μη ανταγωνιστικό αγαθό: Ραδιοκύματα: παρακολουθώντας εγώ τηλεόραση δεν αποκλείω εσάς από το να παρακολουθήσετε με μηδενικό οριακό κόστος

Δημόσια αγαθά

- Δύσκολες περιπτώσεις:
  - Γέφυρα-δρόμος
  - Παιδεία
- Αν η Γέφυρα είναι σχεδόν άδεια, μπορώ να περάσω εγώ όταν την διασχίζετε χωρίς έξτρα οριακό κόστος
- Αν είναι γεμάτη θα πρέπει να κατασκευάσουμε καινούργια γέφυρα
- Σκεφτείτε άδειο-γεμάτο αμφιθέατρο και Παιδεία
- Σκεφτείτε την ψηφιακή επανάσταση που βιώνουμε στην Παιδεία και πώς μετατρέπει την Παιδεία σε μη ανταγωνιστικό αγαθό

Δημόσια αγαθά

- Δημόσια αγαθά είναι τα αγαθά που είναι μη αποκλείσιμα και μη ανταγωνιστικά
- Μπορούμε με βάση την ανταγωνιστικότητα/αποκλεισιμότητα να δημιουργήσουμε μια «τυπολογία» των αγαθών

		Αποκλείσιμο	
		Ναι	Όχι
Ανταγωνιστικό	Ναι	Ιδιωτικά αγαθά	Κοινά αγαθά
	Όχι	Αγαθά λήσξης	Δημόσια αγαθά

Δημόσια αγαθά

- Παραδείγματα κατηγοριών αγαθών

Αποκλείσιμο

Ναι

Όχι

		Ναι	Όχι
Ανταγωνιστικό	Ναι	Ιδιωτικά αγαθά Αυτοκίνητο, πορτοκαλάδα, ρούχα, σπίτια	Κοινά αγαθά Κοινός βοσκότοπος, ψάρια στη θάλασσα, ξυλεία σε δάσος
	Όχι	Αγαθά λέσχης Σινεμά, πισίνα, δορυφορική τηλεόραση, πατέντα σε φάρμακο	Δημόσια αγαθά Εθνική άμυνα, αντιπλημμυρικά έργα, αέρας

Δημόσια αγαθά

- Θα επικεντρωθούμε σε δημόσια αγαθά.
- Γιατί μας ενδιαφέρουν;
- Μας ενδιαφέρει η παραγωγή τους
- Αν αφεθεί σε ιδιώτες θα είναι αναποτελεσματική

Ιδιωτική παραγωγή δημοσίων αγαθών και αναποτελεσματικότητα

- Ας δούμε την αναποτελεσματικότητα της παραγωγής δημοσίων αγαθών από ιδιώτες κατ' αρχάς με ένα απλό παίγνιο παραγωγής δημοσίου αγαθού
- 2 ιδιώτες, ο Πέτρος και η Μαίρη έχουν μία χρηματική μονάδα. Μπορούν είτε να την καταναλώσουν ιδιωτικά είτε να την επενδύσουν στην παραγωγή δημοσίου αγαθού
- Αν επενδυθούν x χρηματικές μονάδες στην παραγωγή δημοσίου αγαθού θα φτιαχτεί ποσότητα $p = 0.8x$
- Την τελική ποσότητα δημοσίου αγαθού μπορούν να την καταναλώσουν και οι δύο, προφανώς χωρίς ανταγωνισμό

Ιδιωτική παραγωγή δημοσίων αγαθών και αναποτελεσματικότητα

- Ας εξετάσουμε το παίγνιο:
- Παίκτες: Πέτρος, Μαίρη
- Στρατηγικές: Επενδύω, δεν επενδύω
- Αποδόσεις: $U^i = I + P$
- Η χρησιμότητα του παίκτη i είναι η συνολική κατανάλωσή του σε ιδιωτικό I και σε δημόσιο P αγαθό
- Πάμε να δούμε το παίγνιο σε κανονική μορφή:

Ιδιωτική παραγωγή δημοσίων αγαθών και αναποτελεσματικότητα

		Πέτρος	
		Ε	Δ
Μαίρη	Ε	1.6, 1.6	0.8, 1.8
	Δ	1.8, 0.8	1, 1

- Δείτε ότι είναι κυρίαρχη στρατηγική και για τους δύο να μην επενδύσουν
- Για την Μαίρη
- Και για τον Πέτρο
- Free-riding!
- Μοναδική ισορροπία: (Δ, Δ)
- Σκεφτείτε το παίγνιο με 10 παίκτες: Θα μπορούσαν να παραγάγουν 8 μονάδες δημοσίου αγαθού αλλά καταναλώνουν μόνο 1!!!

Ιδιωτική παραγωγή δημοσίων αγαθών και αναποτελεσματικότητα

- Η παραγωγή δημοσίου αγαθού από ιδιώτες οδηγεί σε μικρότερη παραγωγή απ' ό,τι είναι κοινωνικά άριστο
- Αυτό είναι απόλυτα αναμενόμενο από τη συζήτηση για εξωτερικές οικονομίες
- Τα δημόσια αγαθά έχουν θετικές οικονομίες: παράγοντας ωφελώ και όλους τους άλλους
- Κοινωνικά θα θέλαμε μεγαλύτερη παραγωγή
- Αλλά το πρόβλημα του free-riding οδηγεί σε μηδενική παραγωγή!

Εμβολιασμός
ως δημόσιο
αγαθό

Εμβολιασμός ως δημόσιο αγαθό

- Ακούμε πολλά για ανοσία αγέλης και εμβολιασμό.
- Τί θα γίνει όταν επιτέλους βρεθεί εμβόλιο για τον Covid-19;
- Σκεφτείτε ότι το εμβόλιο θα έχει ένα μικρό κόστος c
- Και σκεφτείτε ότι η πιθανότητα να κολλήσει κανείς covid-19 είναι συνάρτηση του ποσοστού ανεμβολίαστων ανθρώπων:
- $p = P\left(\frac{n-k}{n}\right)$. Για απλούστευση: $P\left(\frac{n-k}{n}\right) = \frac{n-k}{n}$
- Αν κάποιος νοσήσει υφίσταται ένα μεγάλο κόστος $S \gg c$

Εμβολιασμός ως δημόσιο αγαθό

- Ποιες είναι οι αποδόσεις από το να εμβολιαστεί ή να μην εμβολιαστεί κάποιος;
- $U^V = -c$
- $U^N = P \binom{n-k}{n} (-S) = \frac{n-k}{n} (-S)$
- Πόσοι θα εμβολιαστούν αν το αφήσουμε στην ελεύθερη αγορά;
- Πόσοι θα ήταν κοινωνικά άριστο να εμβολιαστούν;

Εμβολιασμός ως αγοραία ισορροπία

- $U^V = -c, U^N = \frac{n-k}{n}(-S)$
- Αν αφήσουμε τον εμβολιασμό στην αγορά πόσοι θα εμβολιαστούν;
- Είναι ισορροπία Nash να μην εμβολιαστεί κανείς: προφανώς όχι.
Αν $k=0$, προφανώς $U^N = -S < -c = U^V$
- Να εμβολιαστούν όλοι; Όχι:
- Αν εμβολιαστούν όλοι ($k = n$), η πιθανότητα να κολλήσω είναι μηδέν. Άρα για μένα: $U^N = 0 > -c = U^V$

Εμβολιασμός ως αγοραία ισορροπία

- $U^V = -c, U^N = \frac{n-k}{n}(-S)$
- Στην Ισορροπία Nash για να εμβολιαστούν κάποιιοι και κάποιιοι άλλοι όχι θα πρέπει να είναι κανείς αδιάφορος μεταξύ εμβολιασμού και μη εμβολιασμού $U^V = U^N$

$$U^V = U^N \Leftrightarrow -c = \frac{n-k}{n}(-S) \Leftrightarrow k^c = n \frac{S-c}{S}$$

Άριστα επίπεδα εμβολιασμού

- Πόσοι θα ήταν άριστο να εμβολιαστούν κοινωνικά;
- Ωφελιμιστική συνάρτηση κοινωνικής ευημερίας:
- $W = U^1 + U^2 + \dots + U^n = kU^V + (n - k)U^N = -kc - \frac{(n-k)^2}{n} S$
- Ο άριστος εμβολιασμός θα πρέπει να μεγιστοποιεί την W
- FOC: $\frac{\partial W}{\partial k} = 0 \Leftrightarrow -c - 2 \frac{(n-k)}{n} (-1)S = 0 \Leftrightarrow k^W = n \frac{2S-c}{2S} > k^C$

Εμβολιασμός ως αγοραία ισορροπία

- $k^W = n \frac{2S-c}{2S} > k^C$

	Αγορά	Κοινωνικά άριστο
Αριθμός εμβολιασμένων	$k^C = n \frac{S-c}{S}$	$k^W = n \frac{2S-c}{2S}$
Ποσοστό εμβολιασμένων	$p^C = \frac{S-c}{S}$	$p^W = \frac{2S-c}{2S}$

- Πόσο λιγότερο προσφέρει η αγορά; Εξαρτάται από τις παραμέτρους

Εμβολιασμός ως αγοραία ισορροπία

- Πόσο λιγότερο προσφέρει η αγορά;
Εξαρτάται από τις παραμέτρους

S	c	Ποσοστό εμβολιασμού	
		Αγορά	Κοινωνικά άριστο
3	1	66%	83%
3	2	33%	67%
5	2	60%	80%
5	4	20%	60%
10	2	80%	90%
10	5	50%	75%
10	9	10%	55%

Αγορά	Κοινωνικά άριστο
$p^c = \frac{S - c}{S}$	$p^w = \frac{2S - c}{2S}$

Τέλος Μικροοικονομικής ΙΙΙ

- Με αυτά φτάσαμε στο τέλος της ύλης μας
- Κάναμε μάθημα σε ιστορικά πρωτόγνωρες συνθήκες
- Η ύλη μας, έστω και απλουστευτικά μας δίνει τα εργαλεία να καταλάβουμε πλήθος φαινομένων, κάποιων ιδιαίτερα επίκαιρων: